

Posudek na bakalářskou práci

Název: Změny v porodnictví a zvyklostech v souvislosti s těhotenstvím, porodem a mateřstvím očima rodiček dvou generací

Autorka: Iva Přívětivá

Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, Praha 2010, 68 s.

Vedoucí práce: PhDr. Miroslava Turková, CSc.

Iva Přívětivá si pro svou bakalářskou práci zvolila otázku reflexe období těhotenství, porodu a období v prvních 12 měsících po narození dítěte, jak ji podaly dvě generace žen – rodiček. Z hlediska návaznosti na vědní disciplínu by pak práce byla nejbližší etnologickému pohledu, byť v mnohých místech se zdá, že akcent je kladen spíše na poměry ve zdravotnictví, než na další oblasti interakcí a strategií, které s výše jmenovanými obdobími souvisí (viz níže).

Práce svým založením je v přímé návaznosti na práce mapující vývoj porodnictví u nás a také etnologické práce, které se svým založením hlásí k historickému pohledu na měnící se způsob života. V tomto smyslu podává autorka přehledný výklad o vývoji kultury v jednotlivých oblastech, které sleduje. Tato část práce je velmi přehledná, zpracovaná za použití relevantní zdravotnické a etnologické literatury. Patří také k nejlepším částem práce.

Stěžejní částí práce je ovšem vlastní terénní výzkum prováděný formou strukturovaných rozhovorů, na jehož základě se autorka pokusila interpretovat dva modely přístupu k obdobím spojeným s narozením dítěte. Výzkum je pak velice pěkně představen a reflektovány limity výzkumu. Zároveň by si diskusi zasloužila skutečnost, proč informátorky první generace byly reálně příslušnicemi dvou generací a tedy jejich reflexe se týkala jak let 60. tak 80.

Přístup autorky ve výkladové a interpretační části práce je v zajetí zejména zdravotnické literatury, které sekunduje tradiční etnologické literaturě. Tento vyhraněný záběr se promítá do práce jak tématicky, tak způsobem výkladu zjištěných informací. Dochází tak k výraznému zúžení problematiky, zúžení nerefléktovanému, či alespoň nedeklarovanému (abstrahování od dalších relevantních témat). Dále (a to zejména) pro čtenáře znalého konstruktivistických teorií to vede k nepodloženým obecně formulovaným interpretacím. Co tedy konkrétně mohlo v práci být a kde mohla autorka precizněji formulovat své interpretace?

Z hlediska kulturních prvků a jevů týkajících se období těhotenství a porodu je práce, jak již bylo výše uvedeno, soustředěna výhradně na zdravotní poměry s ním spojené. Toto omezení je dáno nikoliv pamětí informátorek, ale otázkami, které jim byly pokládány. Proto otázka předporodních kurzů a dalších informačních zdrojů musela jednoznačně kopírovat dějiny porodnictví. Naopak otázka, zda se absence této osvěty nějak suplovala, se objevuje jen tak mimoděk ve výpovědi informátorky (s. 54). Další opomenutá témata, která se mohla objevit a přesáhla by ony dějiny porodnictví, jsou: příprava vybavičky, postýlky a kočárku (strategie a možnosti), volba jména, těhotenské oděvy, odjezd do porodnice, pracovní režim v zaměstnání atd. Pro období po porodu se neobjevilo např. téma křestu, jeslí, plen, stravy pro kojence, mobility v rámci městské lokality, pomoci příbuzných v šestinedělích, chování muže v prvních dnech po příchodu z porodnice, málo tematizována byla otázka samoty v období po porodu.

Tím se dostáváme k otázce interpretací. V tomto směru autorka zejména v úvodech ale i jinde v textu výkladových kapitol podává informace, které mají z hlediska rétoriky povahu obecné generalizující informace. Přičemž autorka neodkazuje na žádný pramen. Není tedy zřejmé, zda je to předporozumění tématu ze strany autorky, nebo závěry vyplývající

z výzkumu, či připomenutí a doplnění pasáží z úvodu. V souvislosti s těmito nejasnostmi bych zejména uvítala dovysvětlit, jaký původ má tvrzení ze strany 55, že pro děti do 1 roku jsou důležité kontakty s dětmi stejného věku. V logice této these byly jesle (o kterých práce ale v této souvislosti nemluví) přínosem a kýženou institucí. Psychologové kontakt dětí ve vrstevnické skupině doporučují jako důležitý pro psychosociální vývoj až ve 4 letech. Kurzy plavání a jiné aktivity jsou spíše aktivitami, které naplňují mateřství ženám, které by jinak řešily problém sociální izolace. Dále kojení je dáváno do souvislosti s kontaktem novorozence a matky, a v interpretacích se neobjevuje, že kojení je samo o sobě ideologizováno. V závěru práce (s. 58) se pak ztrácí ve výkladu skutečnost, že jde o komparaci dvou generací – řazení výpovědí informátorek nerespektuje onu sledovanou polaritu komparace.

Bakalářská práce Ivy Přívětivé si klade jasný cíl, který naplňuje. Je ovšem velká škoda, že se autorka zaměřila prioritně na medicínské aspekty, přestože ony do jisté míry sevřely téma práce a umožnily dostát rozsahu bakalářské práce. Z tohoto důvodu i relevantní závěry z větší části jen potvrzují již známé dějiny porodnictví. Na práci Ivy Přívětivé je třeba ocenit stylistické a „gramatické“ zpracování práce, což bohužel není vždy standardem.

Práci Ivy Přívětivé hodnotím pro práci s daty a dílčí interpretace mezi výbornou a velmi dobrou, přestože jsem přesvědčena, že volbou jiných témat by mohla být práce nejen zajímavější ale také přínosnější ve svých závěrech.

V Praze 14.3. 2010

PhDr. Dana Bittnerová, CSc.